

YHDENVERTAISUUS
VALTUUTETTU

DISKRIMINERINGSOMBUDSMANNEN
NON-DISCRIMINATION OMBUDSMAN
OVTTAVEARDÁSAŠVUOĐÁÁITTARDEADDJI

Lausunto

1 (2)

12.8.2021

VWTDno-2021-858

Sisäministeriö

kirjaamo@intermin.fi

maahanmuutto-osasto@intermin.fi

Sisäministeriön lausuntopyyntö VN/6071/2021-SM-2 - Hallituksen esitys eduskunnalle laajamittaiseen maahantuloon varautumisen kehittämistä koskevaksi lainsäädännöksi

Yhdenvertaisuusvaltuutettu kiittää mahdollisuudesta lausua otsikkoasiassa.

Yhdenvertaisuusvaltuutettu on itsenäinen ja riippumaton viranomainen, jonka tehtävistä säädetään yhdenvertaisuuslaissa (1325/2014) ja laissa yhdenvertaisuusvaltuutetusta (1326/2014) tarkemmin säädetään.

Yhdenvertaisuusvaltuutetun lausunto laajamittaiseen maahantuloon varautumisen kehittämistä koskevaan hallituksen esitysluonnokseen

Säilöönottoyksikön henkilökunnan rekrytointi laajamittaisen maahantulon yhteydessä

Hallituksen esitysluonnoksessa todetaan, ettei vuosien 2015-2016 laajamittaisen maahantulon tilanteessa ole selvitetty, olisiko sen aikana säilöönnotolle ollut enemmän tarvetta ja olisiko säilöönottoja tehty, jos kapasiteettia olisi ollut. Luonnoksessa todetaan säilöönottokapasiteetin kasvattamisen muun kuin virkasuhteessa olevan henkilöstön avulla olevan mahdollista samassa tilanteessa kuin missä ulkomaalaisten rekisteröinti voidaan toteuttaa järjestelykeskuksessa (valtioneuvoston yleisistunnon ulkomaalaislain 133 §:n nojalla tehtävällä päätöksellä). Yhdenvertaisuusvaltuutettu katsoo, että säilöönottokapasiteetin kasvattamisen ei tulisi lisätä säilöönottojen määrää, etenkin, kun maahantulijoiden rekisteröinti voidaan samaan aikaan toteuttaa järjestelykeskuksessa.

Laajamittaisen maahantulon tilanteessa kansainvälistä suojelua hakevien säilöönottaminen tapahtuisi useimmiten todennäköisesti joko heidän maahantulonsa taikka heidän maasta poistamisensa yhteydessä. Yhdenvertaisuusvaltuutettu haluaa korostaa kansainvälistä suojelua hakevien erityisasemaa myös vapautensa menettäneinä sekä kansainvälisen suojelun hakemuksiin ja hakijoihin liittyvää erityistä salassapidon tarvetta. Edellä mainittujen lisäksi myös säilöönottettujen kohteluun ja säilössä pitämiseen liittyvän voimankäytön mahdollisuuden vuoksi, pitää valtuutettu tärkeänä turvallisuusselvitysten tekemistä säilöönottoyksikköön rekrytoitavasta henkilöstöstä. Lisäksi säilöönottoyksikön henkilökunnan osaamisen tulee vastata myös muuhun kuin esimerkiksi vartiointin tarpeeseen. Kuten vastaanottoyksikössä majoittuvien turvapaikanhakijoiden, tulee myös säilöönottettujen saada tarvittavat sosiaali- ja terveystalvelut sekä apua ja neuvontaa turvapaikkaprosessissa ja oikeudellisen avun saannissa.

Perustuslain 124 §:n mukaan merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä voidaan antaa vain viranomaiselle. Säilöönottoyksikön henkilöstön virkasuhde-edellytyksen taustalla on ollut se, että säilöönottettujen kohtelun ja säilöönottoyksikössä pitämisen katsotaan sisältävän merkittävää julkisen vallan käyttöä. On huomioitava, että säilöönotto voi olla pitkäkestoistakin, ja asukkaiden turvallisuuden ja oikeusturvan on oltava toiminnan keskiössä. Hallituksen esitysluonnoksen pääsyynä muun kuin virkasuhteessa olevan henkilöstön rekrytoinnille säilöönottoyksikköön, on mainittu virkasuhteeseen rekrytoinnin kesto. Valtuutettu katsoo, että ongelman ratkaisuun tulisi ensisijaisesti esittää muita vaihtoehtoja, kuten muutoksia virkasuhteisen henkilöstön rekrytointiprosesseihin sekä turvallisuusselvitysten tekijöiden resursseihin laajamittaisen maahantulon tilanteissa. Valtuutettu katsoo, että hallituksen esityksessä ei ole tuotu esiin hyväksyttäviä perusteita luopua virkasuhteen edellytyksestä säilöönottoyksikön henkilökunnan rekrytoinnissa.

Yhdenvertaisuusvaltuutettu katsoo, perustuslain 124 § huomioiden, että säilöönottoyksikön henkilökunnan tulee edelleen olla virkasuhteessa ja suorittaa tehtäviään virkavastuulla, koska tehtävään sisältyy merkittävää julkisen vallan käyttöä sekä mahdollisuus voimakeinojen käyttämiseen. Työnjohdon ja valvonnan vastuu tulee yksiselitteisesti koota säilöönottoyksikön johdolle. Henkilöstöllä tulee olla tehtävän edellyttämä koulutus ja työntekijöistä tulee tehdä turvaselvitys.

Yhdenvertaisuusvaltuutettu

Kristina Stenman

Ylitarkastaja

Liisa Välimäki